

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-529/22 – 1

Kohtuasi C-529/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

9. august 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Maini apellatsioonikohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

7. juuli 2022

Hageja ja apellant:

PA

Kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:

trendtours Touristik GmbH

[...]

Landgericht Frankfurt am Main

Frankfurt am Main, 7. juuli 2022

[...]

Kohtumäärus

Kohtuasjas

PA, [...] 60598 Frankfurt am Main,

hageja ja apellant

[...]

versus

ET

trendtours Touristik GmbH [...] 65830 Kriftel,

kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses

[...]

tegi Landgericht Frankfurt am Maini (Frankfurt am Maini apellatsioonikohus, Saksamaa) 24. tsiviilkolleegium 7. juulil 2022 järgmise

kohtumääruse:

I. Euroopa Kohtule esitatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 teise lõigu alusel [...] liidu õiguse tõlgendamise kohta järgmised eelotsuse küsimused:

- 1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ (edaspidi „pakettreisidirektiiv“), artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et see annab lisaks pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 1 sätestatud õigusele täiendava lepingust taganemise õiguse, mille õiguslikud tagajärjed on kohaldatavad vaid siis, kui oma taganemisavalduses tugineb reisija sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevatele vältimatutele ja erakorralistele asjaoludele, mis pakettreise teenuste osutamist või isikute vedu sihtkohta olulisel määral mõjutavad?**
- 2. Kas pakettreisidirektiivi artikli 12 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et taganemise eest tasu maksmise kohustus ei kao, kui reisija ei nimeta taganemisavalduses ühtegi põhjust ja põhjendab taganemist alles tagantjärele, tuginedes taganemisavalduse esitamise ajal tehtud prognoosile või reisi toimumise ajal sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevatele vältimatutele ja erakorralistele asjaoludele, mis pakettreise teenuste osutamist või isikute vedu sihtkohta olulisel määral mõjutavad?**

II. Menetlus peatatakse.

Põhjendused

I.

Kohtuasja aluseks on järgmised asjaolud.

Hageja broneeris reisikorraldajast kostjalt 19. märtsil 2019 endale ja oma abikaasale reisi nimetusega „Israel & Jordaania“ ajavahemikuks 26. aprillist 2020 kuni 7. maini 2020 koguhinnaga 2908,00 eurot. Hageja tegi kostjale ettemakse summas 325,00 eurot.

6. jaanuaril 2020, 16 nädalat enne kavandatud reisi algust, esitas ta lepingust taganemise avalduse, mis oli sõnastatud järgmiselt:

„Lugupeetud daamid ja härrad,

[...] seoses [broneeringuga] teatan Teile, et soovime reisist taganeda.

Palun kinnitage, et olete taganemisavalduse kätte saanud ja et taganemistasu ei ületa 20% reisi hinnast. [...]“.

Kostja esitas hagejale 8. jaanuaril 2020 „tühistamisarve“, millega nõudis vastavalt lepingus viidatud tingimustele „taganemistasuna“ sisse 25% reisi hinnast, ühtekokku 727,00 eurot, ja jättis tehtud ettemakse endale. Hageja maksis 13. jaanuaril 2020 kostjale ära ülejäänud 402,00 eurot, reserveerimata endale mingeid õigusi.

Kostja tühistas reisi koroonapandeemia tõttu. 5. novembril 2020 esitas hageja esmalt ise, seejärel 2. detsembril 2020 advokaadi vahendusel kostja vastu 727,00 euro tagasimaksmise nõude, põhjendades nüüd lepingust taganemist koroonapandeemia leviku ja reisi toimumata jäämisega; kostja nõuet ei rahuldanud.

Hageja asus seisukohale, et kuna kostja reisi tühistas, siis puudub kostjal õigus taganemistasule. Hageja hinnangul ei ole pakettreisidirektiivi kohaselt välistatud, et põhjendus esitatakse reisilepingust taganemise kohta, mille põhjust algselt ei nimetatud.

Amtsgericht Frankfurt am Main (Frankfurdi esimese astme kohus) jättis hagi 16. septembri 2021. aasta otsusega rahuldamata. Vastavalt tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) § 651h lõike 1 kolmandale lausele koostoimes kostja tüüptingimustega on kostjal õigus mõistlikule taganemistasule summas 727,00 eurot. Taganemistasu kogusumma kindlaksmääramist reguleerivad õigusnormid on kehtivad. Põhjendamis- ja tõendamiskoormisega hageja ei tõendanud väiksema konkreetse kahju tekkimist. Õigust nõuda hüvitist ei välista ka BGB § 651h lõige 3. Peale selle näib, et hageja taganemine lepingust ei olnud seotud koroonapandeemiaga ja pandeemiale kui tagasimakse nõude alusele tugineti alles tagantjärele.

Hageja esitas otsuse peale tähtjaks apellatsioonkaebuse, milles ta jätkuvalt palub kostjale tasutud summad tagasi maksta.

Kostja väidab, et esimese astme kohtu otsus on õige. BGB § 651h lõige 3 ei ole hageja kasuks üldse kohaldatav, kuna hageja ei tuginenud viidatud sättes nimetatud alustele.

II.

Hageja apellatsioonkaebuse põhjendatus sõltub määravas osas pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 tõlgendamisest, nimelt sellest, kas viidatud säte näeb lisaks pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikele 1 ette täiendava aluse reisilepingust taganemiseks, ja kas taganemine on välistatud, kui taganemisavalduses ei nimeta reisija reisikorraldajale lepingust taganemise põhjust.

Kohaldades pakettreisilepingut reguleerivaid Saksa õigusnorme, millega on üle võetud pakettreisidirektiivi artikkel 12, saab reisija vastavalt BGB § 651h lõikele 1 pakettreisilepingust enne reisi algust mis tahes ajal taganeda. Taganemise põhjuse esitamist riigisisene seadus ette ei näe. Reisilepingust taganemine toob BGB § 651h lõike 1 teise lause kohaselt kaasa õigusliku tagajärje, et reisikorraldaja kaotab õiguse reisi hinnale. BGB § 651h lõike 1 kolmanda lause kohaselt saab reisikorraldaja nõuda mõistlikku hüvitist, mille kogusumma võib ta vastavalt BGB § 651h lõikele 2 kindlaks määrata ka tüüptingimustes. Vastavalt BGB § 651h lõike 3 esimesele lausele ei saa reisikorraldaja siiski nõuda lepingust taganemise eest hüvitist, kui sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis pakettreisi teenuste osutamist [...] olulisel määral mõjutavad.

Sellised vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis reisiteenuste osutamist olulisel määral mõjutavad, olid käesoleval juhul sihtkohas olemas, kuna koroonapandeemia tõttu, mis kujutab endast vältimatut ja erakorralist asjaolu, ei olnud võimalik reisi läbi viia.

BGB § 651h lõigete 1 ja 3 sõnastuse kohaselt ei saa kostja nõuda lepingust taganemise eest hüvitist, sest BGB § 651h lõike 3 sõnastus lähtub tegelikest asjaoludest kokkulepitud reisi toimumise ajal. Saksa kohtute praktikas ja reisiõigust käsitlevas õiguskirjanduses esindatud seisukoht, et vältimatu ja erakorralise asjaolu küsimuses on oluline prognoos, mis tehakse taganemisavalduse esitamise ajal *ex-ante*-hindamisele tuginedes (vt nt Oberlandesgericht Hammi (liidumaa kõrgeim üldkohus Hammis) 30. augusti 2021. aasta otsus 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; Amtsgericht Düsseldorf (Düsseldorfi esimese astme kohus) 8. veebruari 2021. aasta otsus 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; Amtsgericht Frankfurt (Frankfurdi esimese astme kohus) 11. augusti 2020. aasta otsus 32 C 2136/20, juris, punkt 38; Amtsgericht München (Müncheni esimese astme kohus) 27. oktoobri 2020. aasta otsus 159 C 13380/20, juris punkt 19; Landgericht Kasseli (Kasseli apellatsioonikohus) 2. novembri 2021. aasta otsus 5 0 459/21, punkt 35, juris; [...]), Saksa seaduse tekstis ei kajastu. Kas BGB § 651h lõike 3 sõnastus vastab pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikele 2 või kas seda tuleb tõlgendada direktiiviga kooskõlas, on Euroopa Kohtule esitatud eelotsusetaotluste C-776/21 ja C-193/22 ese (vt ka

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) 25. jaanuari 2022. aasta määrus [...] (kohtuasi C-193/22)).

Peale selle ei ole selge, kas reisija – käesolevas asjas hageja – ei saa tugineda BGB § 651h lõike 3 esimesele lausele seetõttu, et ta ei nimetanud oma taganemisavalduses ühtegi taganemise põhjust ning põhjendas taganemist koroonapandeemiast tingitud piirangutega Iisraelis ja Jordaaniales alles tagantjärele.

BGB § 651h lõike 1 kohaselt ei ole taganemise põhjuse märkimine taganemisavalduses nõutav, kuna ka õigus reisihinna tagasimaksmisele ei eelda taganemise põhjuse teatavakstegemist. BGB § 651h lõige 3 ei sätesta eraldiseisvat taganemisõigust. Liikmesriigi seadusandja on kujundanud viidatud sätte nii, et see annab reisijale võimaluse esitada põhimõtteliselt tasuta tuleva taganemistasu vastu vastuväide, kui sihtkohas või selle vahetus läheduses esinevad vältimatud ja erakorralised asjaolud, mis pakettreisi teenuste osutamist või isikute vedu sihtkohta olulisel määral negatiivselt mõjutavad.

Seega on küsitav, kas pakettreisidirektiivi artikli 12 lõige 2 näeb ette iseseisva taganemisõiguse, millele peab reisija taganemisel – erinevalt pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 1 alusel taganemisest – ka tuginema, et reisikorraldajale taganemistasu maksmise kohustusest vabaneda.

Pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 sõnastuse põhjal otsustades näeb see erinevalt pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikest 1 ette eriomase taganemisõiguse. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleneb see sõnastusest „on reisijal õigus [...], kui [...]“. Lepingust taganemiseks on sõnastatud tingimus ja seega on sätestatud taganemise alus.

Pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 1 ülesehituses sellist piirangut ei esine, seevastu pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 3 on see reisikorraldaja jaoks taas olemas. Viidatud sätte kohaselt võib reisikorraldaja pakettreisilepingu lõpetada, kui pakettreisile registreerunud inimeste arv on väiksem kui lepingus esitatud miinimumarv (punkt a) või reisikorraldaja ei saa lepingut täita vältimatute ja erakorraliste asjaolude tõttu (punkt b). See, et artikli 12 lõikes 1 ja lõikes 2 on ette nähtud kaks erinevat taganemisõigust, mida tuleb teineteisest eristada, tuleneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ka sellest, et pakettreisidirektiivi artikli 12 lõige 2 on kohaldatav „hoolimata lõikest 1“, see tähendab lõike 1 kõrval.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu õiguslikku arusaama kinnitab ka pakettreisidirektiivi põhjendus 31. Ka seal on tehtud vahet õigusel lepingust taganemistasu maksmise vastu igal ajal ja seega tingimusteta taganeda (esimene lause) ja õigusel lepingust taganemistasu maksmata taganeda (teine lause). Seega lähtub pakettreisidirektiiv samamoodi nagu liikmesriigi seadusandja taganemistasu maksmise põhimõttest ja jätab selle direktiivi ülesehituse kohaselt erandina kohaldamata ainult juhul, kui esinevad erakorralised asjaolud, mis reisiteenuste osutamist või reisijate vedu olulisel määral mõjutavad.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleneb kõnealusest ülesehitusest ja taganemise aluse olemasolust, et taganemisavaldust esitades peab reisija selleks, et pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 1 teise lause kohasest taganemistasu maksmise kohustusest vabaneda, tuginema pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikes 2 sätestatud õigusele. Reisija taganemisavaldusele esitatav nõue võiks omakorda tuleneda tõsiasjast, et viidatud säte lähtub just erakorralisest asjaolust ja reisiteenuste osutamise olulisel määral mõjutatusest. Pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 sõnastusest nähtub, et tagastamistasu äralangemises seisnev õiguslik tagajärg saabub vaid siis, kui kahe taganemisõiguse vahel valida saav reisija sellele õigusele tugineb. Ka mõlema lepingupoole jaoks tagatav õiguskindlus võiks nõuda, et reisija konkreetselt otsustab (ja ka märgib), kumma taganemisõiguse ta valib.

Direktiivist (EL) 2015/2302 tuleneva põhjendamisnõude vastu võiks direktiivi ennast arvestades omakorda rääkida see, et selline nõue ei ole konkreetselt sätestatud ja reisija, kellel õigusteadmised üldjuhul puuduvad, ei tea sellest seega midagi. Pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 esimeses lauses on märgitud vaid seda, et reisijal on õigus reisilepingust taganeda, aga mitte seda, et ta peab taganemist ka põhjendama. Pealegi ei tulene õigusnormidest, et liikmesriigi kohus peab liigitamise objektiivselt läbi viima.

Seega kui reisija erakorralistele asjaoludele ei tugine, oleks ta kohustatud maksuma taganemistasu. Selle tõlgenduse korral ei saaks reisija käesolevas kohtuasjas tugineda pakettreisidirektiivi artikli 12 lõikele 2 (ja BGB § 651h lõikele 3) ja peaks maksuma reisikorraldajale taganemistasu. BGB § 651h lõiget 3 tuleks sellisel juhul tõlgendada direktiiviga kooskõlas (pakettreisidirektiivi artikkel 4).

Kõnealuse eelotsuse küsimuse esitas eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule juba 9. juuni 2022. aasta määrusega. [...] [kohtuasi C-511/22]

Kui Euroopa Kohus peaks leidma, et reisija on lepingust taganemise korral kohustatud nimetama reisikorraldajale taganemise põhjuse, tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul järgmine küsimus, mille ta esitab teise küsimusena, nimelt kas ajaliselt tuleb taganemise põhjus nimetada vahetult taganemisavalduses, või võib reisija tugineda objektiivselt esinevatele erakorralistele asjaoludele pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 tähenduses tagantjärele ja põhjendada lepingust taganemist nendega – nagu käesolevas asjas – tagantjärele. Kui ta saaks seda teha, siis oleks põhjendamisnõue käesoleval juhul täidetud.

Tõlgendamine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul esmalt tihedalt seotud eelotsuse küsimustega, mille esitasid Euroopa Kohtule Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) 25. jaanuari 2022. aasta määrusega (kohtuasi C-193/22) ja Amtsgericht Düsseldorf (Düsseldorfi esimese astme kohus) 8. detsembri 2021. aasta määrusega (kohtuasi C-776/21). Kõnealuse tõlgendamisküsimuse puhul võiks (teataval määral) otsustav olla ka see, millisest ajast alates peavad pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 tingimused täidetud olema. Kui pakettreisidirektiivi artikli 12 lõike 2 tingimused peavad olema

täidetud reisi toimumise ajaks, võib see toetada järeldust, et reisija saab erakorralistele asjaoludele ja reisisteenuste osutamise olulisel määral mõjutatusele tugineda ka tagantjärele ja hoolimata eelnevalt muul põhjusel esitatud taganemisavaldusest. Teisiti oleks asi põhimõtteliselt juhul, kui määrav oleks taganemisavalduse esitamise ajal tehtud prognoosiv otsus. Sellisel juhul toetaks nii mõndagi järeldust, et taganemise põhjus tuleb teatavaks teha ka taganemisavalduse esitamise ajal.

Ühest küljest toetab eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul järeldust, et taganemise põhjus tuleb nimetada taganemisavalduses, ka see, et vaid nii saab reisikorraldaja teada, kas ta võib taganemistasu nõuda või mitte. Lisaks seatakse reisija soodsamasse olukorda, kuna esmalt ei oleks reisileping reisijale muul põhjusel või ilma põhjuseta enam siduv ja seejärel võiks ära langeda reisikorraldaja õigus taganemistasule. Teiselt poolt saaks nõue, et põhjus tuleb teatavaks teha juba taganemisavalduse esitamise ajal, mõjutada direktiivis (EL) 2015/2302 sätestatud tarbijakaitset, kui erakorralised asjaolud, mis oleksid andnud reisijale õiguse lepingust taganemistasu maksmata taganeda, tekivad tagantjärele. Lisaks ei ole taganemise põhjuse esitamise nõue konkreetselt sätestatud, mis on samuti oluline.

[...] [menetluse peatamine] [...]

TÖÖDOKUMENT